

SPOR YÖNETİMİNİN SORUNLARI

İktisadi Araştırmalar Vakfı

7 Şubat 2013 - Konferans

AV. KISMET ERKİNER

Sayın Başkan, Sayın Rektör, Değerli Misafirler, Sayın Basın Mensupları, Değerli Sınıf Arkadaşım, GSK Başkanı Sayın Ünal Aysal, hepimizi saygı ve sevgi ile selamlarım.

İktisadi Araştırmalar Vakfı'nın bu etkinliğinde bana verilmiş olan sürede, "**Spor Yönetiminin Sorunları**" üzerine fikirlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Olimpizm ve Olimpiyatlar

2020 yılında İstanbul için tertibine talip olduğumuz Olimpiyatlar'la söze başlamak istiyorum. İstanbul'un Olimpiyatların tertibine talip olması 1990'lı yıllara dayanan eski bir tutkudur. İstanbul'un ilk başvurusundan günümüze, 2000 Sydney, 2004 Atina, 2008 Pekin ve 2012 Londra Oyunları yapıldı; 2016'da da Rio'da yapılacak. Bu oyunlar için şehir seçimi yapılırken İstanbul hep orada idi; hep aday şehir olarak kendisini kabul ettirmeye çalışıyordu Bazen hiç elemelere alınmadı, bazen finale kaldı. Ancak şimdi, belki de ilk kez 2020 yılı için şansı oldukça yüksek gözüküyor.

Ancak benim Olimpiyatlarla ilgili olarak üzerinde durmak istediğim husus, Türkiye'nin bu olimpiyatları yapmaya talip olurken neye talip olduğunun ne kadar idraki içinde olduğu, konusudur. Zira, adına "Olimpizm" denilen bir kavram var. Olimpiyatları yapmak için her şeyden evvel olimpizmi benimsemiş olmak gerekir. Olimpizm Türkiye'de benimsenmiş midir? Olimpizm Türkiye'de biliniyor mu? Ve bu soruların hemen arkasından şu soru geliyor: Olimpizm nedir? Olimpizm'in ne olduğu sorusunun cevabını bizzat Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), başkanlığını yapmış olan kişilerin ağzından veriyor. IOC'nin kurucusu Baron deCoubertin'e göre: "*Olimpizm bir dindir; yani yüksek ve mükemmel bir yaşam idealine inanmaktır. Dahası, aralarında eşitlik bulunan bir seçkinler grubunu temsil etmektedir. Bir ateşkes dönemi yaşamaktır. Düşünce ve sanat oyunlarına katılmakla güzelliği yüceltmektir.*"

IOC'nin Anayasası hükmünde olan "Şart"ında yer alan bu konudaki hükmüne göre: "*Olimpizm bir hayat felsefesidir; bedensel yeteneklerle, usun iradesini dengeli bir şekilde birleştirir. Sporu, kültür ve eğitim ile bir araya*

getirir...Olimpizm, gayretten duyulan sevinç ile iyi örnek olmanın eğitsel değerini ve evrensel temel etik kurallara uymanın haklılığına dayanan bir yaşam tarzını ifade etmektedir...“Olimpizm’in amacı, sporu, barışçı bir toplum yaratmaya yönelik, insan onurunu korumayı hedefleyen insanoğlunun dengeli gelişmesine sunmaktır.”

IOC'nin eski başkanı Samaranch: “ *Olimpik hareket, herkes için kutsal bir nitelik kazanması gereken bir kurumdur. Esasen, kendi kutsal kitabımıza da sahibiz: Olimpik Şart*” demiştir. Bu ifade, IOC eski başkanının Olimpik Şart'a atfetmek istediği aşırı önemi vurgulamaktadır. Ancak belirtmek isterim ki, aşırı beyanlarda bulunmak sadece Samaranch'a özgü değildir. Kendisinden önceki başkanlardan Amerikalı Brundage:“*Olimpik hareket Coubertin'in kurmuş olduğu bir XX. yüzyıl dinidir; diğer bütün dinlerin temel değerlerini içeren evrensel nitelikte bir din; gençliğin hoşuna giden dinamik, etkileyici ve canlı, modern bir din ve bizler, IOC üyeleri onun müritleriyiz.*”

Bu şekilde Olimpik harekete mistik bir içerik verilmeye çalışılmasına karşı olan bir grup yazar ise materyalist bir yaklaşımla Olimpik hareketi şu şekilde tanımlamaya çalışmaktadırlar:“*IOC, her üyesinin bir adet nama yazılı hissesine sahip olduğu çok uluslu bir anonim şirkettir. Bu hissedarlar yılda bir kez genel kurul (Sesyon) halinde toplanırlar. Yönetim kurulunu ve başkanı seçerler. Bunlar da genel müdürü tayin ederler. Bu şirketin üretimi dört yılda bir tekrarlanan bir dizi sportif yarışmadır. Bütün dünyada ham maddeleri sağlayan (sporcular) şubeleri vardır (ulusal komiteler). Danışman mühendisler (uluslararası federasyonlar) üretimi denetlerler. Ancak üretim için, kendilerine karşı sorumlu olan taşeronlar (Olimpik oyunları tertip komiteleri) kullanırlar.”*

Bütün bu tanımların ortak noktası, Olimpiyatları sadece bir etkinlik organizasyonu olarak görmemeleri, ona “olimpizm” sözcüğü ile ifade edilen fikri bir nitelik de verilmek istenmesidir. Türkiye’de bu fikri hareketin acaba emareleri var mıdır? Türkiye’nin İstanbul ile olimpiyatları yapmaya talip olurken bu görüşlerden hangisine ne kadar katıldığını veya ne kadar katılmadığını veya kendisine özgü bir olimpizm tanımlaması olup olmadığını ortaya koyması gerekir. Aksi takdirde fikri temeli olmayan bir organizasyon sadece basit bir şampiyonadan öteye geçemez. Oysa IOC'nin istediği, organizatör şehirlerden beklediği bu değildir. Ancak, maalesef ben bu güne kadar Türkiye’nin spora bakışında, spora ve olimpiyatlara bakışında fikri bir derinlik görebilmiş değilim. Türkiye’de gerek kamu organlarının, gerekse spor çevrelerinin,“geçmişte” sporu sadece kazanılan madalya sayısına endekslemeleri, olimpizm ile örtüşmeyen sığ bir yaklaşımdır ve 2020’ye kadar mutlaka olimpizm yönünde geliştirilmesi gerekir.

Spor nedir. Spor nasıl düzenlenir.

Sporun tarifini bir hafta tartışsak yine bitiremeyiz. Çünkü Dünyada hemen her gün her yazar ve düşünür sporaayrı bir tarif veriyor. Yalnız sporun ne olduğunun ötesinde düzeninin nasılortaya çıktığının üzerinde durmak istiyorum. Spor, birçok hukukçunun hemfikir olduğu ve Türkiye'nin de benimsemiş olduğu bir fikre göre sporu, özellikle spor düzenini sağlayan hukuk, "spor hukuku", devletlerin hukukunun dışındadır. Yani diyorlar, bir tarafta devletlerin hukuku vardır bir tarafta da sporun hukuku vardır. Çünkü bir devleti oluşturan 3 erk, yasama, yürütme ve yargıdır. Bundan hiç birini spor, oluşmak için kullanmaz. Ne IOC, ne bir uluslararası federasyon, ne de ulusal federasyonların hiç birinin sporu düzenlemek için devlet güçlerine yani bu üç erk'e ihtiyacı vardır. Bildiğiniz gibi sporda, başta Uluslararası Olimpiyat Komitesi olmak üzere bütün bu kuruluşların kendi yasamaları vardır ve kendi tüzüklerini çıkarırlar. Hatta bunda bazı uluslararası federasyonlar o kadar iddialıdır ki, tüzüklerine "anayasa" derler. Mesela "Uluslararası Voleybol Federasyonu Anayasası" vardır. Çıkardıkları yönetmeliklere kararname derler. Bir taraftan devleti kabul etmemekle beraber terminoloji olarak onun terminolojisini kullanırlar. Bu yüzden de sporun bu kuruluşlarına "Devletçik" diyen yazarlar da vardır. Ama kesin olan bir şey varsa o da sporun kendi yasaması kendi yürütmesi ve kendi yargısının olduğudur. Bildiğiniz gibi genel kurullarda veya yetki verilmiş alanlarda yönetim kurullarının yaptığı düzenlemeler talimatlar vs. bunların yanında bunları uygulamak yine yönetim kurullarının işidir. Bunlara uymayanları yargılamak da yine o federasyonun yargı organı veyahut da daha öte uluslararası çapta olan, ki onu da Adalet Divanı'na mukabil görüyor spor dünyası, CAS'dır.

Peki, Türkiye ne yapıyor. Spor devletlerin erk'lerini kullanmazken Türkiye her şeyi devlet tarafından düzenlemeye çalışıyor. Yani sürekli kanun çıkarıyor. Sırf geçen sene bildiğiniz gibi 6214-6215-6222 sayılı kanunları çıkardı. 6214 anayasanın 59. Maddesine bir ilave. Dünyada sporu anayasasında yer vermiş olan çok az ülke var. Türkiye bunlardan biri, fakat kesin olarak şunu söyleyeyim, spor yargısına bir anayasal kurum haline getirmiş olan ilk ve tek ülkeyiz. Bunun yanında bir kanun çıkardık, 6214 bağımsız federasyonlar kanunu. Kimse farkında değil uygulanmıyor, çıkaran devlet uygulamıyor. Biz olimpiyatları almak için bir kanun çıkardık. O kanun 93 tarihli ve o zaman dedik ki, bizim kanunumuz var. Olimpiyatları organize etmek, olimpiyatları finanse etmek için kanunu olan tek ülkeyiz. "Bize verin olimpiyatları", kimse dönüp bakmadı bile. Çünkü sporun düzeninde yok böyle bir şey. Şimdi bir de, biliyorsunuz, kulüpler kanunu, bu bağımsız federasyonlar kanunu ne kadar uygulanmadıysa bizzat devlet mercilere hâlâ özerk federasyonlar derken, bizzat federasyonların kendileri bağımsız değil özerk federasyon terimini

kullanırken, kanun çıkarmışız, neye yarıyorsa... Zaten, üzerinde durmak lazım, bir kanun çıkardık ama kaç kişi bunu farkında. Çünkü kanunun başlığı şu; “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”; yani bir torba kanun, bir sürü maddesi var. Bunların içinde 10. madde “bağımsız spor federasyonlarını düzenleyen bir maddedir” araya sıkışmış gitmiş. Kulüpler yasasını çıkarmak istiyoruz. Her şeyi kanunla yapmaya çalışıyoruz. Bana göre bu şekilde yürümez. Sporun tabiatına, sporun eşyasına aykırıdır. 6222 sayılı Kanun uygulanmadan tadil oldu. 6258-59 oldu sonradan. Ondan evvelki kanun (5149) da hem yeterli hem de yetersizdi; bu kanunda yeterli ve yetersizdir. Niye yeterli ve yetersiz diyorum. Çünkü uygularsak her kanun yeterlidir, uygulamazsanız hiçbir kanun yeterli değildir. Şuanda da hiçbir kanun uygulanmadığı için hiç biri yeterli değil. Neden yeterli olmuyor? Çünkü örnek olarak; İngiltere’de holiganizm önlendi. Holiganizm tavan yaparken şimdi yok oldu. Neden yok oldu? Adamlar evvela bu işin sosyolojik tarafını araştırdılar. Bizde bir takım yasal düzenlemelerle şiddeti önlemeye çalışıyoruz, ama biliyormuyuz bu şiddeti kim yapıyor? Bunu yapanların kafasının arkasındaki amaç nedir? Kimdir bu insanlar? Özellikle Fransa’da bu araştırma yapıldığında başta önyargı olarak bizdeki gibi bir sürü işsiz güçsüzün bu işleri yaptığı zannedilirken ortaya çıktı ki bu holiganların içinde bir sürü beyaz yakalı var. Yani normalde hafta içinde gayet normal bir kişilik sergileyen beyaz yakalı yönetici, hatta genel müdür, hatta yönetim kurulu başkanı; ama hafta sonları kurt adam oluyorlar. Bunlar tespit edildikten sonra çözümleri arandı. Bizde hiçbir şekilde bu hareketleri yapanların kim olduğu ne oldukları, niçin yaptıkları araştırılıp, saptanmış değil. O sahada bağırان kişi, özellikle kitleleri (tribünleri) yönetme durumunda olanları, dikkat ettiyseniz sırtları dönüktür sahaya, sporu bile takip etmezler. Dolayısıyla bu şiddetinde nedenleri, kimin tarafından niçin yapıldığı tespit edilmiş değil. Bakın ben, tamamen tribünlerin sus pus edilmesine de karşıyım onu da söyleyeyim. Çünkü oraya giden insanlar ekonomik sorunlarının defulmanı (dışa vurum - psikolojik olarak boşalma) olarak bunu yapıyorlarsa, ustasından dayak yiyen çocuk bağırarak kendini defule ediyorsa, bir takım ekonomik problemleri olan aile reisi bunları orada dışa vuruyorsa, bunları stat içerisinde tamamen yasaklarsanız, bu deşarj olma ihtiyacı kendisine başka mecralar, başka mekanlar arar ve bir gün sokağa taşar. Unutmayın ki M.S. 532 yılında O zamanki Bizans’ta, İstanbul topraklarında ünlü “Nika” isyanı yaşanmıştır. Hipodromdan çıkan ve bütün kente yayılan bu isyan on binlerce insanı telef etmiştir. Onun için arenaların dışına çıkması da bazı sakıncalar taşır. Evvela bunun nedenlerini araştırmak, öğrenmek lazım.

Spor kulüpleri için Dernekler Kanunu mu, yoksak yeni bir spor kulüpleri yasası mı ?

Diğer bir konu: Dernekler Kanunu, spor kulüplerinin yönetimi için yeterli bir elbise biçmiyor. Bunu hepimiz kabul ediyoruz. Ancak spor kulüpleri için en uygun tüzel kişilik şekli hangisidir. Türk hukuk siteminde halen mevcut tüzel kişilik şekilleri: Dernek, kooperatif, şirket, sendika ve vakıf tüzel kişilikleridir. Yeni bir “spor kulüpleri yasası” çıkardığınızda iki imkânınız var. Ya yukarıda sayılmış olan ana tüzel kişiliklerden birinin alt yapılanması olarak bir “spor kulüpleri” tüzel kişiliği düzenliyorum, diyeceksiniz (Şirket tüzel kişiliğinden anonim veya limited şirket için olduğu gibi); yada sistemde olmayan yeni bir tüzel kişilik yaratacaksınız. Ancak bunu çok teferruatlı ve kendi kendisine yeten bir düzenleme ile yapmanız gerekir. Şayet bunu halen bu konuda, Ankara’da (Spor Bakanlığı talimatı ile GSGM tarafından) hazırlanmış olan tasarıda dendiği gibi, son maddesinde derse ki “bu kanunda hüküm bulunmayan hususlarda dernekler kanuna bakılır (veya ticaret kanununa) o zaman kurduğunuz yeni bir tüzel kişilik değildir. Dernek (veya şirket) türüdür.

Yine Türkiye’de karıştırılan bir şey var. Şirketleşme ile şirket kurma farklı şeylerdir. Şuanda, özellikle büyük kulüplerimiz, dernekler olarak, şirket kuruyorlar. Bu şirket kurmadır. Ama ana kuruluş dernek olduğu sürece siz şirketleşmiş olmuyorsunuz. Türkiye’de şirket olarak kurulmuş kulüpler de var. Adanaspor, Manisaspor, Sakaryaspor gibi bazı kulüpler sıfırdan şirket olarak kurulmuşlardır. Siz derneklerin yerine yeni bir tüzel kişilik yapıyorsanız kulüpler için, o zaman şirketleri ıskak geçersiniz. Siz şirket olarak yapıyorsanız dernekleri ıskak geçersiniz, belediyelerin tüzel kişiliği altında iktisadi teşebbüs olarak bunları yapıyorsanız yine ıskak geçersiniz. Dolayısıyla bu kulüplerin ne olduğuna karar vermek lazım. Yeni bir kişilik verirken kulüplere deniyor ki, (zannediyorum özellikle Süper Lig Kulüpler Birliği Vakfında bu tez savunuluyor), “Sadece futbol için bir kanun çıkaralım.” Peki, çok güzel ama sizin, o kulüplerinizin çoğunun birden çok branşı var. Örneğin: Galatasaray Kulübünün futbolu yeni kanuna tabi olacak; voleybolu, basketbolu, su sporları, yelkeni, judosu, biniciliği, briçi vs. başka bir kanuna tabi olacak. Böyle bir kuruluş olabilir mi? Tek bir tüzel kişiliğe iki kanun uygulayacaksınız; olur mu öyle şey. O zaman diğer dalları başka bir tüzel kişi altına vermemiz lazım, bu çözüm değil.

Deniyor ki, sadece süper ligdekiler için bu kanunu çıkaralım. Peki, tamam, süper ligdekilere kanunu çıkardık. Ertesi sene üçü düştü üçü aşağı gitti ne olacak statüleri mi değiştireceksiniz. Üç kulüp yukarı çıktı, yeni tüzel kişiliğini vereceksiniz. Bir bakacaksınız amatör lige kadar gerilemiş bir süper lig kulübü o kanunla yönetiliyor, rakipleri amatör düzenlemesi altında. Nasıl yürür bunlar? Maalesef kulüpler birliğinde başkanların çoğu bu tarafı

düşünmüyorlar düşünmek istemiyorlar ve hukukçulara da danışmak istemiyorlar. Çünkü adamlar teknik direktör angaje ederken sözleşme yapmaya gelen kişiye diyorlar ki: “yanında sakın avukat getirme, avukat getirirsen seninle sözleşme yapmayız.” İşin sağlığı avukatla yapmaktır. Ama tam tersini yapıyorlar. Maalesef öyle başkanlar olmuştur ve vardır da. Yaptıkları sözleşmeleri hukuka uygun yapmak değil kaygıları. Kaygıları, yaptıkları sözleşmeye hukuku uydurmaktır. Sonra da avukatları, işleri baltalamak, engellemekle itham ediyorlar ...

Tekrar esas konumuza dönersek, iyi belirlemek lazım. Kulüpler için yapılmak istenilen yasa spor kulüplerini mi düzenleyecek, yoksa futbol kulüplerini mi düzenleyecek. Takımlar var biliyorsunuz bir sene yukarıda diğer sene aşağıda ondan sonra bir daha çıkıp bir daha iniyor. Biz bunlara “asansör” takımlar diyoruz. Ne olacak, aşağı indin bir kanuna tabisin, ertesi yıl yukarı çıktın başka bir kanuna tabisin. Bir yıl sonra yine değiş. Böyle şey olur mu?

Sadece eleştirmiş olmayalım. Biraz da çözümler önerelim: Süper Lig Vakfı üyelerinin istediği şöyle mümkün olabilir: futbolu tamamen ayrı bir tüzel kişilik altına sokarsınız, dersiniz ki, Türkiye’de futbolla iştigal eden kulüpler, dernekler vs. sadece futbol branşına kaydolur başka branşlarla uğraşmayacaktır. O zaman bazı düzenlemeler yapabilirsiniz. Ama orda da bir sürü açığınız olacağını şimdiden size garanti ederim. Şöyle bir senaryo düşünelim, bu 18 kulüp karar verdiler süper lig için yeni bir kanun çıkaracağız ve bu kanuna tabi olacağız ve biz bunu şirket modeli ile yapacağız. Peki yapın. Dernek olan Kulübünüzün mevcut üyelerine ne vereceksiniz? Hisse mi? O hissenin değeri ne olacak? Kaç tane hisse vereceksiniz? 18 kulübün üyelerini bertaraf edersiniz, aşağı yukarı yüz bin kişinin haklarını gasp etmiş olursunuz. Yeni vakıflar kanununda, vakıflara gerçek kişi üyelik kaldırıldı, Anayasa Mahkemesi bu hükmü iptal etti. Kazanılmış haklar kaybedilemez dedi. Yani halen vakıflarda kişisel üyelikler devam ediyor. Siz bu kulüplerde dersiniz ki, bundan sonra şöyle olacak böyle olacak, üyelik diye bir şey yok. Bütün üyelerin kaydı silinmiştir. Anayasa mahkemesi bunu size bozar, emsali de var. Bunu yapamayacağınıza göre yüz bin kişilik bir kitle ki, bunlar içinde cumhurbaşkanı, başbakan da dahil olacak, üyeliğini iptal edeceğiniz kişiler olarak, herkes var. Nasıl bunların üyeliğini yok edeceksiniz. Anonim şirkete hisse mi vereceksiniz? Hisse verirseniz, biz bunu yaşadık. Bir üyenin bir hissesiyle usule uyulmadığı için anonim şirketi genel kurulu iptal edildi. Bir kişi gelir sizin genel kurulunuzu iptal ettirir ve sizin kurduğunuz o bina tepenize yıkılır. İşin kötüsü şu; o karar size hemen alınmaz dört sene sonramahkemeden sonuçlanır. Dört sene sonra yaptırdığınız işlemler iptal olur. Dolayısıyla bunları çok iyi düşünmek lazım.

Spor kulüplerinin vergi borçları.

Merak ettiğim bir husus var. Spor kulüplerinin, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (13/6/2006 tarih ve 5520 sayılı Kanun) 4. Maddesinin (j) bendi uyarınca esas uğraşları olan - olması gereken "sportif faaliyetlerinden ötürü elde ettikleri kazançları kurumlar vergisinden muaftırlar."

İlgili hüküm kanunda (KVK) şu şekilde ifade edilmiştir:

MADDE 4- (1) Aşağıda sayılan kurumlar, kurumlar vergisinden muaftır: ...

j) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile özerk spor federasyonlarına tescil edilmiş spor kulüplerinin idman ve spor faaliyetlerinde bulunan iktisadî işletmeleri ile sadece idman ve spor faaliyetlerinde bulunan anonim şirketler.

Peki, bu durumda nasıl oluyor da bu kulüplerin vergi borcu oluyor? Vergiden muaf olan bir kuruluşun vergi borcu nasıl oluşuyor. Nasıl oluyor da gidiyor Bakanlığa bizim şu vergi borcunu yapılandırın veya silin, zira biz bunu ödeyemiyoruz, diyorlar. Neyi ödeyemiyorsunuz, sizin vergi borcunuz yok ki...!.

Profesyonel sporcuların (bilhassa futbolcularda) transferlerinde tahakkuk ettirilen "% 15 stopajı" kulüplerin çoğu, ödeyenleri tenzih ederim, yatırmıyorlar. Ertesi sene bir daha kullanıyorlar. Bu kartopu gibi büyüyor ve ödeyemez hale geliyorlar. Sonra gidiyorlar zimmetlerine geçirdikleri para için af istiyorlar. Emanet parayı kullanmak zimmettir. Ben bir hukukçu olarak bunu kabul edemiyorum.

Bir diğer husus, stadyum kombine veya tek maç biletlerinin KDV'si. Bu KDV'nin ertesi ayın 20'sine kadar yatırılması gerekirken kulüpler yine kasa kolaylığı yapıyorlar, yatırmıyorlar. Her 15 günde bir kendi sahalarında oynadıklarında, girdi var., KDV'si % 18. Bakıyorsunuz 5 yıl sonra "aman yetiş biz ödeyemiyoruz" deniyor. Siz emanet aldığınız parayı kullanmışsınız. Emanet paranın affı olur mu?

Bence bu konuda en rasyonel çözüm, mademki tahsil edilemiyor, sosyal sorunlar da yaratmayacak şekilde, spor etkinliklerinin biletlerinin KDV'sin % 1'e indirmektir.

Sporda Sponsorluk nasıl Teşvik edilebilir.

Sporda Sponsorluk meselesi; sponsorluk, Türkiye'de gelişmekte olan bir konu. Reklam ile sponsorluk ilişkilerini irdelersek. Reklam, bana göre, geneldir yani reklamın kime ulaşacağı, hedef kitlesi tam olarak kesinlik arz etmez. Hedefine ulaşmak için bir takım araçları (medya gibi) kullanır. Reklamı

“genel bir bağışa” benzetebiliriz. Ancak sponsorlukta, sponsor alan ile ulaşılmak istenilen kitle açık şekilde bellidir. Elde edilmek istenilen fayda sarihtir. Sponsorluk burada “şartlı bağış” gibialgılanabilir.

Türkiye’de reklam sektörü yıllık 5-6 milyarlık bir ciro ile ifade ediliyor. Öyle değerlendiriliyor. Buna karşılık yıllık,sporda sponsorluk katkıları 200 milyona ulaşmış değildir. Bana göre bu son derece düşük, Reklamcılar bu işin prodüksiyonunu yapan kuruluşlar, sponsorluğu sevmezler. Mesela Sayın Ünal Aysal’ın IAV’yesponsorluğu aslında bağıştır ama aracı kuruluş olarak onun reklam şirketine getirisi yoktur. Sponsorluğun bir sürü külfeti ve formalitesi vardır. Devletimiz o formaliteleri yaratmıştır. Sporda sponsorluk için ikna savları her zaman yeterli olamamaktadır. Dolayısı ile sponsorluğun geliştirilmesi için bu alanda bazı mali teşviklerin uygulanması gerektiği görüşümdedir.

Vergi sistemimizde Reklam’ın KDV’si %18’dir. Sponsorluk’un da KDV’si de %18’dir. Şayet sporda sponsorluğun KDV’sini %18’den % 8’e indirirseniz, ben iddia ediyorum ki, en az 1 milyar TL yani bugünkü spor sponsorluğunun beş katı reklamdan sponsorluğa kayar. Çünkü o 1 milyar için sponsorlukta reklama nazaran 100 milyon TL daha az KDV ödenecektir.

Halen Devletin GSGM aracılığı ile spor federasyonlarına yıllık toplam katkısı (futbol hariç) 500-600 milyon TL civarındadır. Bahsetmiş olduğum KDV indirimi ile 1 milyar sponsorluk değerinden Devletin kaybı 100 milyondur. Ancak spor federasyonları global olarak 1 milyar sponsorluk alınca, kendilerini Devletin vesayeti altında tutan GSGM sübvansiyonuna ihtiyaçları kalmayacaktır. Bu durumda da Federasyonlar 1 milyar sponsorluk elde ederken, Devlet de $600 - 100 = 500$ milyon TL GSGM bütçesinden tasarruf elde edecektir.

İleri sürdüğüm bu Spor Sponsorluğu teşvik önerimi boşa atılmış bir taş olarak görmüyorum; zira TBMM’nin spor araştırma komisyonunda sunum yaptığımda, sayın komisyon üyesi milletvekilleri tarafından sırf bu madde bana iki kere anlatıldı. Ancak zaman içerisinde benimsenip uygulanır mı uygulanmaz mı bilemiyorum.

Türkiye’de sporda doping sorunu.

Değinmek istediğim diğer bir husus doping meselesi. Doping, “sporun ölümcül hastalığı” olarak nitelenen, en büyük sorunlarının başında gelmektedir.Gerek ulusal, gerekse uluslararası düzeyde, hem bireysel, hem de toplumsal olarak çok can yakan bir konudur. Ülkemizde sayısal olarak belki az

oluyor ama üst düzey sporcularımız da az olduğu için orantısal olarak çok oluyor diyebiliriz.

Unutmayın, atletizmde Süreyya Ayhan'ı, halterde Halil Mutlu'yu ve diğerlerini, güreşte bir çok değerimizi doping cezaları yüzünden kaybetmişiz. Bunları spor alanlarından kaybedişimiz hakkaniyetli mi oldu? Bence hayır. Çünkü onlar hakkında yapılan tahkikatın ve yargılamanın arkasında – karşısında duracak bilgiye sahip uzmanlarımız yok. Çünkü bu konuda, ne fen bilimlerinde ne de hukukta, ne nicelik ne de nitelik olarak yeterli uzmanlarımız yok. Bu hususu bir örnekle açmak istiyorum.

Biliyorsunuz,iki yıl kadar oluyor,Fenerbahçe'nin, dünyanın en iyi kadın basketbolcusu olarak nitelenen, ABD'li sporcusu Diana Taurasi doping yapmış olmakla itham edilmiş idi. Yani, vermiş olduğu idrar numunesinin (A) analizi iki yasaklı maddeye pozitif çıkmıştı. Bu durumda sporcunun (B) numunesinin açılarak analizi isteme hakkı vardır ve ayrıca sporcunun (B) numunesi analizinde hazır bulunma ve/veyabir uzman temsilci bulundurma hakkı vardır. Bu kişi genelde bir fen bilimleri uzmanı olup, görevi sporcu için, Laboratuar tarafından yapılan analizlerin doğruluğunu gözlemlemek ve sonuçlarını değerlendirmektir. İşte ülkemizin birinci eksiği burada ortaya çıkıyor.Laboratuar ister Ankara'daki Kontrol Merkezi olsun, ister dış ülkelerde bulunsun, yukarıda belirttiğimiz hizmeti verebilecek uzmanımız bulunmamaktadır. Bizim bu konudaki sporcu temsilcileri sadece izleyici olabilmekte, değerlendirme yapacak uzmanlık ve bilgiye sahip değildirler.

Oysa, örneğimiz Diana Taurasi olayında, basketçinin Amerikalı avukatı, Türkiye'ye, Ankara' da analizleri yapacak olan WADA'dan lisanslıDoping Kontrol Merkezi'ne dünyaca tanınmış İsviçreli bir uzman gönderdi. (B) numunesi açılışını, analizleri izledi, Laboratuarında değerlendirme sonuçları üzerine çok uzun bir rapor tanzim etti. Bu raporun sonunda, tahliller doğru fakat tahlillerin sonuçlarını okumanın yanlış olduğunu ileri sürdü. “Siz bunu yanlış okumuşsunuz. Bu analizlerin bulguları sonucu bu madde vardır demek değildir” dedi. Avukatın Ankara'daki Hacettepe Üniversitesinin laboratuvarı olan “Türkiye Doping Kontrol Merkezi” iki yasak madde bulduğunu rapor etmiş. İtham edilen sporcunun savunma avukatının uzmanı “yok” diyor. Biz (Ankara) diyoruz ki, pardon biz yanlış yapmışız, raporumuzu geri alıyoruz. Aman bize kızmayın, bizi cezalandırmayın, Laboratuvarı da kapatıyoruz ve biz bu işten vazgeçiyoruz. Peki, o uzmanın doğru değerlendirmede bulunduğu ne malum. Siz demek ki yaptığınız işe, bilginize güvenmiyorsunuz. İlk hayır diyene, tamam siz haklısınız diyorsunuz. Oysa bunun karar mercii var. CAS'da dava açılır. Kimin haklı olduğu ortaya çıkar.

Demek ki, Türkiye’nde doping konusunda ilk eksiği federasyonlara, kulüplere ve sporculara, bu kişilerin avukatlarına danışmanlık yapabilecek fen bilimleri (tıp doktoru, eczacı, kimyager) uzmanlarına sahip olmamamızdır.

İkinci eksiğimiz, dopingin hukuki boyutuna hakim hukukçulara sahip olmamamızdır. Doping konusunda uzmanlaşmış hukukçuya federasyonların disiplin kurullarında, GSGM Tahkim Kurulu ile TFF Tahkim Kurulunda ihtiyaç vardır. Ancak, esas ihtiyaç doping ithamı karşısında, savunmada hissedilmektedir. Bir spor hukukçusunun doping konusunda müvekkilini yeterince ve gereğince savunabilmesi için sadece WADA Kod ile IOC, ilgili uluslararası ve ulusal spor federasyonlarının dopinge mücadele mevzuatlarını bilmesi şart, ancak yeterli değildir. Bunun yanında bu kuruluşların yetkili disiplin organlarının genelde ve benzer olaylarda verdikleri kararları, yargılama sonuçlarını, WADA’nın ve CAS’ın kararlarını “içtihatları” bilmeleri gerekir. Ancak, halen ülkemizde bu evsafa hukukçumuz yok denecek kadar az olduğundan Doping yargılamaları sonucunda sporcularımız yeterince ve gereğince savunulamamaktadırlar.

Dopinge mücadelede diğer önemli bir uygulama, Olimpiyatlarda doping çıktığı zaman mahallinde 24 saat içinde konunun hukuki kararının alınmasıdır. Yani, sporcudan numune alınmasından saatler içinde (A) numunesi sonuçları alınmış; şayet pozitif ise sporcuya hemen bildirilmiş; sporcu talep ediyorsa (B) numunesi analiz prosedürü hemen yerine getirilmiş ve 24 saatte de CAS’a yapılabilecek biritiraz, duruşmalı olarak CAS tarafından sonuçlandırılmış olur. Bütün bu işlemler sırasında da sporcuya, ülkesinin olimpiyat kafilesi yönetimince gerekli fen ve hukuk destek sağlanır, sağlanmalıdır.

Bütün bu işlemler yerine getirilirken de saatlerle yarışılmaktadır. Zira, örneğin, doping maddesi saptanan sporcu bir atlet ise finale doğru yoluna devam edip edemeyeceği, başka mesafelerde veya atletizmin başka dallarında yarışıp yarışamayacağı (mesela 100 metre, 200 metre, ve bayrak takımında koşacaktır; veya 400 – 800 koşan bir orta mesafeci veya 3000 – 5000 – 10000 koşan bir uzun mesafeci olabilir). Sporcu hakkında kararın mümkün olan en kısa zamanda, CAS dahil, gerçekleştirilmesi gerekir ki, sporcunun o olimpiyatlardan ihraç edilmesi veya yoluna devam etmesi mümkün olsun. Bunu yapabilmek için bütün geniş katılımlı kalburüstü ülkeler, kafilelerine uzman spor hukukçusu almaktadırlar. Hukukçu, Olimpiyat köyünde ülkesinin kafilesine ve sporcularına gerekli hukuki desteği verir. Ve, bu suretle sporcunun akıbeti hemen Olimpiyatlar sırasında sonuçlandırılabilir. Bu durum hem sporcunun, hem de ülkesinin yararınadır. Ancak, maalesef Türkiye bu güne kadar katıldığı hiçbir Olimpiyatta (Yaz veya Kış Oyunları) kafilesinde hukukçu bulundurmamıştır. Hukukçuya ihtiyaç duymamış mıdır veya olmamasının zararını görmemiş midir? Maalesef görmüştür. Örneğin, 2004 Atina’da bir kadın haltercimizin (A)

numunesinde yasaklı madde saptanmıştı, (B) numunesinin açılmasını talep etmeden, sonuca hiçbir itirazda bulunmadan, Olimpiyat kafilemizin yetkililerince sporcu aynı günün akşamı uçağa bindirilip Türkiye'ye gönderilmiş idi. Bu suretle yalnız bırakılan sporcu daha sonra, kendisine daha önceki başarılarında GSGM'ce ödül olarak verilmiş olan dairesini satmak suretiyle kendisini İsviçre'de CAS'da savunabilmiş idi.. Ondan sonrada aynı sporcu kız Türkiye'ye sonraki olimpiyatlarda madalya getirdi.

Bu örnek de gösteriyor ki ülke olarak sporcularımızın arkasında durmuyoruz, durmasını bilmiyoruz, beceremiyoruz. Hiçbir surette, demiyorum ki, doping savunulacak bir eylemdir, ancak doping yapan insanın savunmaya hakkı vardır. Nasıl ki ceza hukukuna göre en ağır suçları işleyenlerin de savunma hakkı varsa, doping yapan sporcunu da savunma hakkı, adil yargılanma hakkı da mevcuttur, olmalıdır.

Spor yönetimine ait birkaç ortak sorun ve çözümlerine öneriler:

Öncelikle vurgulamak istediğim, spor için sosyal bilimler alanlarında yapılmasını gerekli gördüğüm araştırmaların ve yetiştirmelerin finansmanı konusudur. Somutlarsak, sporda şiddetin nedenlerine inecek sosyolojik araştırma ile doping konusunda uzman yetiştirmektir. Ancak, bunları gerçekleştirmek için ne kamu kuruluşları (Spor Bakanlığı, GSGM) ne de federasyonlar ve kulüpler bütçelerinde bu konulara ayırabilecekleri mali imkânları olmadığını ileri sürebileceklerdir. Oysa, gerekli bütçeyi sağlayabilmek sadece bir prensip kararına dayanmaktadır.

Federasyonların kulüplerden, sporculardan, kulüp yöneticilerinden, kulüplerin de sporcularından zaman zaman tahsil ettikleri bir takım cezai meblağlar vardır. Şayet federasyonlar ve kulüpler bu ceza paralarını bir gelir gibi görmeyip özel bir fona alırlarsa, işte bu fon bütün araştırma ve yetiştirmeleri finanse edebilir. Örneğin, UEFA ve FIFA ulusal federasyonlardan, kulüplerden, yöneticilerinden tahsil etmiş, kesmiş oldukları cezaları Afrikalı çocuklara yardım fonlarına aktarmaktalar. Benzer bir karar alıppara cezalarını sporda araştırmaya ve yetiştirmelere kullandırılırsa, bu hususlarda ayrıca bütçe tahsisine gerek kalmaz. Ancak bazı kuruluşlar, sporcularına, bir bahane bulup ceza kesmeyi, bu kişilere ödemeleri gereken transfer borçlarını azaltmanın bir yöntemi olarak kullanmaktadırlar. Böyle kuruluşların burada ifade ettiğimiz finansman önerimizi benimsemeyecekleri aşikârdır.

Değinmek istediğim bir diğer konu, kulüplerin "beyine külfeti"(ispat yükü) dür. Bu husus bilhassa kulüplerin teknik yöneticilerine ve sporcularına

hakedişlerini muntazam ve zamanında ödeyip ödemedikleri konularında gündeme gelmektedir. İhtilaf doğduğunda konu, örneğin futbolda, sporcunun yerli veya yabancı olmasına göre TFF UÇK'ya veya adli yargıya, ya da FIFA Oyuncu Statüsü Odasına ve CAS'a, birer dava şeklinde intikal etmektedir. Bu durumda da, genellikle kulüp ödemelerini ispat edememekte, ceza tahakkuklarını da usulüne uygun yapmış olduklarını ispat edememektedirler. Bu husustaki uyarımız, sporcularla sözleşmelerinin çok dikkatli yapılması, tebligat ve ödeme belgelerinin çok dikkatli düzenlenmeleri ve saklanmalarıdır. Her sporcu veya teknik adamın dosyası ilk günden itibaren, bir gün dava konusu olabileceği düşünülerek düzenlemeli ve saklanmalıdır.

Aksi takdirde karşılaşılan senaryo şöyle olmaktadır: “Kulüp diyor ki ben ödedim, sporcu diyor ki almadım. Kulüp ödediğini belgeleyemiyor veya sporcuya imzalatılan makbuzdaki imzayı ilgili inkâr ediyor, aksini kulüp ispatlayamıyor. Kulübün hesaptan düştüğü ceza(lar)dan, sporcu, haberi olmadığını ileri sürüyor; kulüp cezanın haklı bir nedene dayandığını ve sporcuya, usulüne uygun şekilde tebliğ edilmiş olunduğu ispatlayamıyor.

Tekrar tekrar üzerinde durduğum konu, sporda uzman avukatlara duyulması gereken ihtiyaçtır. Bana, “Mesleğinize yontuyorsunuz diyebilirsiniz”. Hayır! Değil. Ben insanların ve kurumların canları yanmasın diye avukatlara ihtiyacı olduğunu vurgulamak istiyorum. Bir de 15 yıldır spor hukukunun eğitimini veriyorum; ilk kez bir büyük kulüp başkanı (Sayın Ünal Aysal) konferansımın tamamını dinliyor. Umarım faydası olmuştur. Kendisine teşekkür ederim. Zira, Bakanlar, Genel Müdürler, Federasyon Başkanları, Kulüp Başkanları böyle toplantılara katılmazlar, dinlemezler. Çünkü onlar her şeyi bilirler, aynı şekilde hiçbir teknik direktör de dinlemez, eski topçu, eski hakem büyük gazeteciler de dinlemezler, çünkü onlar her şeyi bilirler. Bu yüzden değil midir ki, özellikle futbolumuz bu günkü durumdadır...

Spor Yönetiminin Sorunları hakkında söyleyecek daha çok sözüm olmasına rağmen bu Konferans için İAV tarafından bana verilmiş olan sürenin sonuna gelmiş olduğumdan ve sabrınızı daha fazla zorlamamak için sözlerimi burada bitiriyorum. Beni dinlemek zahmetine katıldığınız için hepinize çok teşekkür ederim.

HAMIŞ:

Değerli Okuyucu,

Yukarıda metnini okumuş olduğunuz “SPOR YÖNETİMİNİN SORUNLARI” başlıklı Konferansım önce irticalen yapılmış bir konuşma olup, daha sonra ses kaydının çözümü tarafımdan, esas söylemime sadık kalınarak düzeltilmiştir. Konuşmamın sonunda belirtmiş olduğum gibi Konferansımı süreye uymak için bir yerde noktalamam gerekti. Ancak daha sonra, metni redakte ederken söylemimin biraz havada kaldığını fark ettim.

Konferansımın sonunda spor yöneticilerinin bu toplantıya ve bunun gibi etkinliklere katılmadıklarını biraz ironik bir eda ile eleştirmiş bulunuyorum. Ancak bu ifadem ağır bir itham olduğu gördüğümünden, neden Spor yöneticilerinin, özellikle de seçilmiş yöneticilerin başkalarını dinlemeleri gerektiğini ve öğrenmeleri gereken hususlar olduğu yönündeki inancımı gerekçelendirmem gerektiği sonucuna vararak, Konferansım sırasında veremediğim bu gerekçeleri, burada, yazılı metne “hamiş” olarak ilave etme kararını verdim. Umarım Okuyucularıma bir faydası olur.

Spor Yöneticiliğinin Farklılıkları:

Spor Yönetimini ele aldığımız zaman, bunu uygulayanları, elinde tutanları başlıca iki kategoride belirleyebiliriz. Bunlar “Seçilmiş Yöneticiler” ve “Atanmış Yöneticiler”dir. Biz, atanmış yöneticileri de ikiye ayırıyoruz: “Teknik Yöneticiler” ve “İdari Yöneticiler” Teknik Yöneticiler, buradaki analizimizin dışında kalmaktadır. Zira bunlar, sporun teknik direktörleri, koçları, antrenörleri, bunların yardımcıları ve diğer (doktor gibi, masör gibi) destek kişilerdir. Burada ele aldığımız Yönetici kategorileri, öncelikle seçilmiş yöneticiler ve atanmış yöneticilerin idari olanlarıdır. İdari yöneticiler de çoklukla profesyonel, yani kadrolu veya sözleşmeli kişiler olup, seçilmiş yöneticilerle ilişkileri veya onların yerlerine ikame olabildikleri oranda burada durum ve davranışları bizi ilgilendirmektedir. Yalnız seçilmiş ve atanmış yöneticiler arasındaki dengelere baktığımızda Türkiye’de halen hâkimiyetin seçilmiş yöneticilerde olduğunu görmekteyiz. Atanmış yöneticiler ancak seçilmiş yöneticilerin kendilerine tanıdıkları hareket alanlarında bir şeyler yapabilirler veya onların tolere ettikleri kadar etkin olabilirler.

Beni burada esas ilgilendiren seçilmiş yöneticiler, yani yönettikleri veya yönetmek durumunda oldukları Federasyon, kulüp veya spor şirketi genel kurullarının seçimi ile bu görev ve yetkileri elde eden, kullanmak durumunda olan başkan ve yönetim kurulları ile diğer kurullarda görev alan diğer seçilmişlerdir. Ancak esas üzerinde durulması gerekenler, yönetim kurulu üyeleri ile bilhassa BAŞKANLAR’dır. Bu kısa analizimizde, özellikle Başkanlara odaklanacağız ve onların neden başarılı oldukları veya olmadıkları üzerinde duracağız. Bunu yaparken de, aynı kişinin kendi şirketinin patronu

olarak durumunu ve spor kulübü Başkanı olarak durumunu karşılaştırmaya çalışacağız.

Bir işadınının, bir kulüp veya federasyonda iyi yönetici olması mümkündür, istisnalar kaideyi bozamaz. Olanlar olabilir, onların kendi kabiliyetlerinden, kendi analiz yeteneklerinden ileri geliyordur. Ancak, normal olarak başarılı bir işadamı (ki, bu husus, Ülkemizde “zengin bir işadamı” şeklinde algılanmaktadır- spor kulüplerinde yönetici) Başkan olmaktadır. Ve o, fabrikaları sıra sıra dizmişken, onlarca şirkete sahipken, kulüpte başarısız olmaktadır. Bunun nedenlerini belirtmeye çalışacağım.

Birinci neden, bu işadamları kendi şirketlerinde patronlardır, şirketin sahibi, hatta kurucu sahibi veya şirket hisselerinin çoğunluğunun veya imtiyazlı hisselerinin sahibidirler. Halbuki, kulübün başkanı, her ne kadar kendisine çevresince “sen patronsun, sen burada tek adamsın” dense bile, aslında kulübün yapısı itibarıyla patron değildir. Çünkü kulüp onun malı değildir. Bir şirkette patron, şirketi ya kendisi kurmuştur ya şirket ailesinden ona geçmiştir, yahut ta sermayenin büyük kısmına hâkim olmak suretiyle patron olmuştur, sahip olmuştur.

Oysa, kulüpte başkan, patron değildir, sahip değildir, geçici görevle gelir. Şirket yönetim kuruluna baktığımız zaman, genelde o yönetim kurulunda, birilerinin veya birçoklarının patronla, yani o yönetim kurulu başkanıyla ya kan bağları bulunduğu, ya çok yakın ilişkileri olduğu görülür. Yahut da bazı menfaat bağları vardır. Halbuki, kulüp yönetim kurulu üyeleri arasında pek kan bağı yoktur, hemen hemen hiç yoktur. Bir iki kulüp başkanı kardeşini yönetim kuruluna aldığında, bu durum hoş görülmez, oysa diğer tarafta bir baba beş oğlunu, üç kızını, damatlarını yönetim kuruluna alır, hiç kimse buna itiraz etmez, edemez, son derece doğaldır. Ama bir spor kulübünde bunu yaptığınız zaman tepki alırsınız ve yönetim kurulunu heterojen yapmak mecburiyetindedesinizdir. Şirketlerde, bir nevi tek parti, tek aile iktidarı vardır; kulüpler genel kural olarak koalisyonlarla yönetilirler.

Ancak, hemen vurgulamamız gerekir ki, burada yaptığımız analizde, Dünyada veya Avrupa da olduğu gibi bir işadınının çıkıp da bir kulübün hisselerini satın almak, borsadan toplamak, yani sermaye yatırımı yapmak suretiyle, başkan olmasını kastetmiyoruz. Bizim kastettiğimiz bir kulüp başkanının yılda 50 - 100 YTL aidat ödemek suretiyle, yani kulübün sıradan bir üyesi olarak, o kulübün tüzüğüne göre her üyenin ödeyeceği aidat miktarını ödeyerek seçme ve seçilme hakkını elde etmesiyle ve sadece bu yolla, hukuken kulübe başkan olunabilmesi halidir. Diğer taraftan, bu kişinin, başkan veya yönetici olduktan sonra kulübe hibe ettiği veya kredi olarak verdiği paralar da ayrı bir hesaptır. Ama burada benim kastettiğim sadece ülkemizde halen mevcut dernek yapılanması içindeki durumdur. Yoksa A.Ş. haline gelmiş olan bir

kulübün veya spor şirketinin sermayesine yatırımda bulunarak kulüp başkanı olmak farklı birşeydir. O durumda, işletmenin sermayedar sahibi olunmaktadır. Esas üzerinde durduğum bir Kulübün üyesi olarak, Genel Kurulu'ndaki oylama sonucunda başkan seçilme halidir.

Şirketin yönetim kurulunda herkesin hesabı aynı yöndedir, öyle olmak mecburiyetindedir. O şirketi büyütmek, o şirketi en kârlı hale getirmek, o şirketi piyasanın etkin bir kuruluşu haline getirmek ana amaçtır. Hâlbuki kulüp yönetim kurullarındaki üyelerin her birinin kendisine mahsus farklı, kısa veya uzun vadeli hesapları vardır.

Bir başka fark, şirketler sermaye yapılarıyla kurullar, sermaye güçlerine dayanırlar. Bu sermaye nakittir, mal varlığıdır, gayrimenkuldür, bir takım Know-how'lardır. Halbuki kulüplerin sermayesi yoktur. Bugün Türkiye'deki kulüplerin en büyük problemi sermayesiz kurulmuş olmalarıdır. Şirkette mal varlığı patrona aittir, kulüpte mal varlığı başkana ait değildir; kulübün tüzel kişiliğine aittir. Çoğu zaman, hatta kulübün malı bile değildir, kulübe geçici olarak devlet tarafından tahsis edilmiş bir takım taşınmaz varlıklardır.

Şirketlerde, kontrol sermaye çoğunluğundadır. Azınlık hakları belli bir yere kadar, belli hususlarda etkili olabilir. Oysa, kulüpte herkesin bir oyu vardır, bir kulübün genel kurulunda, bir kişi hariç, herkesin bir yönde oy kullandığını kabul edelim; o bir kişi muhalefetini genel kurul zaptına geçirtmek suretiyle daha sonra dava açabilir ve o genel kurulu iptal ettirilebilir. Halbuki bir şirkette hisse adedi ve hisse gücü söz konusudur. Burada da büyük bir farklılık vardır

Bir diğer farklılık, şirketlerde cari gizlilik esasıdır. Kulüplerde açıklık esastır. Şirketlerin yaptıkları ancak belli çevreleri ilgilendirir, halbuki kulüplerin yaptıkları kamuoyunu doğrudan ilgilendirir. Şirketlerde kapitalizmin kuralları geçerlidir. Kulüplerde sportmenlik ve fair-play geçerlidir.

Bir diğer çok önemli husus, şirketlerde gayretler rakibi veya rakipleri yok etmeye yöneliktir. Her şirketin amacı kendi sektöründe hâkim olmak, tek kalmak, rakiplerini yok etmek, rakiplerini en azından kendisine bağımlı hale getirmektir. Oysa, kulüplerde sporu rekabet doğurur, rekabet varsa spor ve yarışma vardır. Sporda belli bir yere kadar rekabet edilir, belli bir noktadan sonra rakip kulüpleri kollamak, korumak mecburiyeti doğar. Çünkü onların yok olması halinde, spor ortadan kalkar. Düşününüz, Türkiye Birinci Liginde 18 kulübün 17 si kapanmış, bir tek kulüp kalmış, kiminle oynayacaksınız? Şampiyonluğun keyfi, zevki nerede? Piste çıkıyorsunuz, tek başınıza koşuyorsunuz. Yaptığınız her koşu bir rekor oluşturuyor, çünkü kimseyle yarışmıyorsunuz. Kulüplerle şirketler arasındaki en büyük farklardan birisi de budur.

Şirkette sadece sermayesi olanlar vardır, hisse sahipleri vardır, kişilere “hissen kadar etkilisin” denir. Halbuki kulüpte üyeler, hatta üye olmayanlar da söz sahibidirler, söz sahibi olmaya çalışırlar. Şirketlerin mal varlığı, yukarıda bahsettiğimiz gibi menkuller, gayrimenkuller, sermaye, uzun vadeli planlardır. Kulüpte sermaye yoktur. Ayın azdır, gayrimenkulün çoğunluğu tahsistir; sadece intifa hakları kulüptedir. Varlığının çoğunluğu insana dayalıdır. Bir de en önemli fark, şirketlerde olabildiğince uzun vadeli planlar yapılır. Halbuki kulüplerde planlar son derece kısa yapılır, günlük yapılır, haftalık yapılır, bir sezonluk yapılır. Çok çok o seçildiğiniz iki veya üç yıl için yaparsınız. Hiçbir zaman, hiçbir kulüp yöneticisi, “ben şimdi şöyle bir uygulama yapacağım, bunun semeresini 10 sene sonra bu kulüp alacak” demez, diyemez. Çünkü 10 sene sonra bu semereyi kimin alacağı belli değildir. O sıradaki başkan ve yöneticiler herhangi bir şeyi böyle uzun vadeli, kendilerine doğrudan faydası olmayacak şekilde oluşturmak istemezler.

Bir diğer husus, ki bunu hep görüyoruz, şirket yöneticileri, kamuoyunda eleştirilmeye alışık değillerdir. Siz, hiçbir şirketin yönetiminin kamuoyunda tasarruflarından dolayı tartışıldığını pek görmezsiniz.. Yanlış yaptıysa batar, yanlış yaptıysa satılır, yanlış yaptıysa kapanır; ama kulüplerde bilen-bilmeyen, anlayan-anlamayan herkes fikir yürütür, herkes kendini o başkanın yerine koyar, “ben o başkanın yerinde olsam şunları şunları yapardım” der. Herkes kendini yöneticinin yerine koyar. Bütün bunlara baktığımız zaman kulüp yöneticilerinin fazlasıyla tahammüllü olması gerekir. Halbuki şirket yönetiminde bu tahammül ekolünden geçilmemiştir. Yöneticilerin böyle bir zorunlulukları yoktur. Böyle bir alışkanlıkları da yoktur.

Şirkette istediğinizi yaparsınız. Şirkete bir sabah gelirsiniz, “ben bu işten sıkıldım” der, gerekli kararları alır ve şirketi kapatırsınız, tasfiye edersiniz, iflas edersiniz, konkordato ilan edersiniz, istediğinizi yaparsınız, şirkete; ama bir kulübün başkanı olduğunuzda, her ne kadar her kulübün tüzüğünde de kulübün feshinin nasıl olacağı yazarsa da, bunu uygulayamazsınız. Tersinin nasıl olacağını da belirtelim; hiçbir zaman sahibi olduğunuz şirkette bir gün, “ben bu işten çok sıkıldım” deyip ceketinizi alıp gidemezsiniz. Ama kulüpte iki satırlık bir istifa yazısıyla ya sıkıldığınızda ya da sıkıştığınızda gidebilirsiniz.

Özetle, bir sonuç çıkartmak, konuyu bağlamak gerekirse, şirket yönetmek ve kulüp yönetmek çok farklıdır. İyi bir iş adamı, çok iyi bir iş adamı bu yüzden kötü bir kulüp yöneticisi olabilmektedir. Peki, bunun çözümü nedir? Çözümü, seçilmiş yöneticilerin yönetimi atanmış yöneticilere bırakarak, geri plana çekilmek, sadece prensipleri vermek, ikide bir kameranın, mikrofonun cazibesine kapılıp ön plana çıkmamaktır.

İşte bütün bu hususlar iyi anlaşılması süreci, ülkemiz spor kulüplerinde “başarılı işadamı – başarısız başkan” ikilemini yaşamaya devam edeceğiz. Bizim, Spor Yönetimi ve Spor Hukuku eğitimlerindeki amaçlarımızdan birisi de yukarıdaki ikilemi giderecek bilinci, bilgiyi yaratmak; yönetim erkinin seçilmiş yöneticilerden, atanmış yöneticilere geçişinde gerekli olan insan varlığını sağlamaktır.
